

V skutočnosti ho zobudil nepozemský zvuk – žalostivé zapraskanie zamrznutej polnoci padajúce na zem, ktoré mu prebodlo srdce a naveky tam uviazlo, aby sa nikdy nepohlo, nikdy neroztopilo –, ale keďže bol taký, aký bol, pripísal to plnému mechúru.

Chúlil sa pod perinou a vyslal mentálnu sondu, aby zisťoval, aká súrna je jeho potreba. Dostatočne súrna. Vzdychol si. Štyridsaťosem rokov bolo príliš málo na to, aby musel v noci tak často vstávať, aby si uľavil, čo bolo charakteristické pre starých chlapov, ale bolo mu jasné, že nezaspí, kým to nespraví. Keby to vybavil rýchlo, možno by sa nemusel úplne prebrať. Áno. Tak teda dobre. Ideme na to. Stačilo vstať a prejsť po chodbe.

Zalupal po dychu, keď stúpil bosými chodidlami na kruto chladnú podlahu v kúpeľni. Nebol tam radiátor, len zahadná plochá vec pripomínajúca podložku – nikdy to nevedel dobre opísať –, ktorá, keď ju zapol, bola príliš horúca na dotyk, ale sotva dokázala zohriať vzduch okolo seba. Chcel tento problém odstrániť, odkedy sa sem po rozvo-

de nasťahoval, ale prešlo deväť rokov, začal desiaty a jemu stále mrzli prsty aj prekvapivo jemná pokožka na klenbách nôh, keď stál nahý nad záchodom.

„Chladno,“ zamrmľal. Podľa mesačného svitu prenikajúceho cez okno viac-menej presne namieril na toaletu a polohu tela prispôbil zvuku, keď prvé kvapky dopadli na hladinu v mise.

Zima bola zvláštna a protirečivá, akoby bojovala sama so sebou. Dni boli pomerne teplé, niekedy dokonca úchvatne slnečné, ale noci boli zvlášť ostré a vďaka vlhkosti v dome mu pripadali ešte neúprosnejšie. Údajne len niekoľko metrov od jeho prahu hučalo ligotavé veľkomesto, no vnútro jeho domu mohlo byť pokojne zahalené do chladnej hmly minulého storočia. Keď ho prišla naposledy navštíviť dcéra Amanda, pri vyzliekaní kabáta sa k nemu náhle otočila a spýtala sa, či čaká na príchod morového voza.

Domočil, otriasol posledné kvapky tekutiny, potom odtrhol obdĺžnik toaletného papiera, aby si poutieral konček penisu, čo bol zvyk, ktorý jeho bývalá manželka z nevyvetliteľného dôvodu považovala za hodný obrovskej nehy. „Ako krásne mihalnice na medveďovi,“ hovorievala.

No aj tak sa s ním rozviedla.

Hodil útržok toaletného papiera do misy, predklonil sa, aby spláchol, a v tom zahanbujúcom okamihu sa opäť ozval ten zvuk, ktorý však teraz po prvý raz naozaj počul.

Zamrzol s rukou na polceste k splachovaču.

Kúpeľňové okno smerovalo na malý zadný dvor. Bol úzky a tiahol sa vzad v presnej kópii dvoch susedných pozemkov. Ako dokonalý zrkadlový obraz. Zvuk však zjavne prišiel odtiaľ, odniekiaľ spoza mramorovaného skla.

Čo to mohlo byť? Nepodobalo sa to na nič z jeho narýchlo zostaveného katalógu možných vecí, ktoré sa mohli na ulici udiat v túto nočnú hodinu: nebol to desivý výkrik páriacich sa líšok ani susedova mačka (znova) uväznená v jeho garáži, ani zlodeji, lebo aký zlodej by vydával takéto zvuky?

Nadskočil, keď sa zvuk znova jasne ozval, tak jasne, ako to býva len pri veľmi studených veciach, a preťal noc.

V jeho ospalej, roztrasenej mysli sa náhle vynorilo slovo. Znelo ako *kvílenie*. Niečo *kvílilo* a to mu do očí vohnalo úplne nečakané, vlastne celkom *udivujúce* slzy. Trhalo mu to srdce ako sen, ktorý sa zrazu pokazil, bezslovné volanie o pomoc, pri ktorom ho skoro okamžite premkol pocit, že nie je vhodný na túto úlohu, že je bezmocný zachrániť to, čo sa ocitlo v ohrození, že je zbytočné sa o to čo i len pokúšať.

Bol to zvuk, ktorý neskôr, keď na túto noc navždy a naveky spomínal, prehlušil všetku logiku. Lebo keď našiel vtáka, nevydával nijaký zvuk.

Uháňal sa do spálne obliecť: nohavice bez trenírok, bundu bez košele. Nepozrel sa pritom ani z jedného okna, čo by bol logický krok, aby jednoducho zistil, čo to mohol byť za zvuk, no to z nepochopiteľných dôvodov nespravil. Namiesto toho sa hýbal inštinktívne, lebo cítil, že keby zaváhal, to – nech to bolo čokoľvek – by mu mohlo prekĺznuť pomedzi prsty, rozplynúť sa ako zabudnutá láska. Jednoducho sa hýbal, a rýchlo.

Stackal sa dole schodmi a cestou nešikovnými prstami vyťahoval kľúče z vrečka nohavic. Prešiel cez zapratanú obývačku do kuchyne a sám seba nahneval tým, ako hlas-

no buchol kľúčmi o zámku na dverách zadného vchodu. (A kto vôbec mal zámku na *vnútornej* strane dverí? Keby vypukol požiar, odrazu *puf*, a bolo by po vás, búchali by ste na dvere, ktoré by sa nikdy neotvorili. Aj to mienil opraviť, ale o desať rokov neskôr...)

Odomkol a otvoril dvere do ľadovej noci v presvedčení, že to, čo vydalo ten zvuk, už *muselo* byť preč, určite sa to zľaklo buchtu, ktorý spôsobil svojím nemotorným otváraním dverí a rachotením kľúčmi. Uniklo by to, uletelo, utieklo...

No stálo to tam. Samo uprostred pomerne malého pásu trávy, ktorý tvoril pomerne malý zadný dvor pomerne malého domu v radovej zástavbe.

Veľký biely vták, vysoký ako on, vyšší, chudý ako trstina. *Trstina z hviezd*, pomyslel si.

A potom: „*Trstina z hviezd? Odkiaľ sa, dopekla, zobrala táto myšlienka?*“

Vtáka osvetľoval len mesiac na studenej zimnej oblohe, hral odtieňmi bielej, sivej a tmavej v kontraste s tieňmi na jeho trávniku a díval sa naňho malým okom so zlatým leskom na vlhkom žmurkajúcom pozadí, ktoré bolo zároveň s jeho, telo mal rovnako dlhé ako on, keď sa v puberte vytiahol. Vták vyzeral, hlúpo si pomyslel, akoby sa chystal prehovoriť, akoby chcel otvoriť svoj zahnutý zobák a povedať mu niečo nesmierne dôležité, čo sa mohol dozvedieť len vo sne, aby to vo chvíli prebudenia zabudol.

V jednej vrstve oblečenia mu bolo príliš chladno, aby to mohol byť sen, a vták, samozrejme, ostal ticho, nezopakoval kvílenie, ktoré mohlo pochádzať len od neho.

Bol úchvatný. Nielen vo svojej neočakávanosti, jeho úplnej nenáležitosti na londýnskom predmestí ospevovanom

pre svoju nevýraznosť, na mieste, kde si umelcov, ktorí sa tu narodili, pamätali pre to, že sa odtiaľto odsťahovali. No tento vták by človeka upútal aj v zoo, dokonca aj takého návštevníka, ktorý nemá rád vtáky. Dokonca aj v tme vynikla závrtná bieloba na jeho hrudi a krku, bieloba, ktorá sa zdala súčasťou chladu rovnako ako námraza na tráve za ním. Bieloba mu stekala do krídel a to, ktorým bol vták otočený k nemu, bolo spustené tak nízko, že sa mohlo obtrieť o steblá trávy.

Od zobáka sa mu po oboch stranách tváre ťahali trojuholníky černe a hlavu mu korunovala prekvapivá červená čiapočka, ktorú bolo jasne vidieť aj v tomto matnom svetle, ako vojenská insígnia z nejakej nepredstaviteľne cudzej zeme. Jeho pohľad bol impozantný, neústupčivý, aký majú vtáky. Vedel, že je tam, pozrel sa mu do očí, a predsa sa nestrhol, neuletel ani nedal najavo strach.

Vlastne, pomyslel si, strach, ktorý vták prejavoval, nebol z *neho*.

Pokrútil hlavou. Tieto myšlienky mu nijako nepomáhali. Chlad ho ani zďaleka neprebudil, bol taký krutý, že ho, naopak, uspával, a na chvíľku mu preblesklo myslou, že presne takto ľudia umierajú v meteliciach, cítia letargiu, ktorá ho zalievala teplom napriek tomu, že všetko svedčilo o opaku. Pošúchal si ramená, potom prestal, aby tým neodplašil vtáka.

Vták ostal.

Volavka? pomyslel si. *Bocian?* No ničím sa nepodobal na zhrbené sivé vtáky, ktoré občas vídal potľkať sa po mes-
te ako starých pánov, ktorí sa neumývali.

Potom, po druhý raz v tú noc, sa mu vynorilo to slovo. Kto vedel, či mal pravdu, kto také veci ešte poznal, správ-

ne názvy vtákov, správne pomenovania pre hocičo, kto sa obťažoval zapamätať si ich v dobe, keď sa vedomosti ukladajú na *cloud* a zabúdajú sa a potom sa zabúda, že si to bolo niekedy treba zapamätať? Ten názov mu napadol a bez ohľadu na to, odkiaľ sa to v jeho mysli vzalo a či mal pravdu, *bolo* to správne. Vedel to, a keď to vyslovil, bolo to ešte správnejšie.

„Žeriav,“ povedal potichu. „Si žeriav.“

Žeriav sa otočil, akoby odpovedal na jeho pomenovanie, stále sa mu díval do očí a on si všimol, že krídlo, ktoré mal vták za sebou, nebolo spustené ako to druhé. Bolo čudne vystreté.

Lebo bolo prestrelené šípom.

„Och, dokelu,“ šepol muž, slová sa mu zhmotnili pred tvárou ako márný obláčik pary. „Och, nie.“

Šíp bol dlhý, výnimočne dlhý, mal prinajmenšom meter dvadsať, a čím dlhšie na ňom spočíval mužov zrak, tým jasnejšie videl, že to bol nejaký desivo *poriadny* šíp s čerstvo zastrihnutými pierkami zasadenými do troch pravidelne rozostúpených radov a s jagavým, lesklým hrotom na druhej strane, ktorý mohol mať pokojne šírku ako jeho dva prsty. Bolo na ňom aj čosi zvláštne prastaré, nič, čo naznačovalo, že bol vyrezaný zo skutočne drahého dreva, nie z balzy či bambusu, alebo z čohokoľvek, z čoho sa vyrábali jedáce paličky, a bola to omnoho závažnejšia vecička než praktické palice, aké ste videli strieľať pri olympijských prenosoch menších národov.

Toto bol šíp na zabíjanie. Dokonca na zabíjanie ľudí. Šíp, nad ktorým by sa stredoveký lukostrelec mohol modliť,

aby Boh požehnal jeho let a vyslal ho priamo do skazeného srdca neverca. Teraz, keď to hľadal, muž zbadal aj tmavú škvrnu pri žeriavích nohách, kam z hrotu šípa na inováťou pokrytú trávu kvapkala krv.

Kto na svete by v týchto časoch vystrelil niečo také? A kde? A, preboha, *prečo?*

Pohol sa vpred, aby pomohol žeriavovi, hoci nevedel, čo by mohol spraviť s pocitom, že zlyhá, ale natoľko ho prekvapilo, keď pred ním vták neustúpil, že zrazu zastal. Chvíľu počkal a potom sa pristihol pri tom, že sa mu priamo prihovára.

„Odkiaľ si prišiel?“ spýtal sa. „Ty stratený tvor.“

Žeriav mlčal. Muž si opäť spomenul na kvílenie, ktoré počul, pocítil echo žalostivého tlaku na svojej hrudi, ale vták tentoraz nevydal ani hláska. Odnikiaľ sa neozval zvuk. Oni dvaja pokojne mohli stáť v sne – hoci chlad, ktorý mu prenikal cez topánky a zahrýzal sa mu do prstov, tomu protirečil, a posledná kvapka, čo sa mu napriek jeho snahe na toalete vpíjala do rozkroku nohavíc bez spodnej bielizne, mu definitívne nahovárala, že to bol stále skutočný život so všetkými svojimi sklamaniami.

No ak to nebol sen, bol to jeden z výnimočných kútov toho, čo bolo skutočné, jeden z tých momentov, aké si vo svojom živote vedel vybaviť len zopár, keď na svete neostal skoro nikto, keď sa zdalo, že sa svet zastavil len kvôli nemu, aby sa na chvíľu mohol prebrať do života. Ako keď prišiel o panictvo s dievčaťom s ekzémom, ktoré s ním chodilo na strednej škole na seminár z angličtiny, čo bol taký intenzívne krátky, taký krátko intenzívny zážitok, že mal pocit, akoby obaja opustili normálnu existenciu na jediný odpútaný telesný okamih. Alebo vtedy na dovolenke v No-

vej Kaledónii, keď sa vynoril po šnorchlovaní a na zvláštne pokojný moment pre vzdúvajúci sa oceán ani nevidel loď, z ktorej potápači zoskočili, a potom nahnevaný hlas jeho manželky zakričal: „Tam je!“ a znova ho do seba vtiahla realita. Alebo, nie narodenie jeho dcéry, čo bol vzdychajúci červený huriavk, ale prvá noc po tom, keď jeho vyčerpaná manželka zaspala a bol tam len on a tá maličká, maličká bytosť, ktorá sa naňho pozrela, akoby bola udivená, že je tam, že *ona* je tam, a možno bola aj trochu nazúrená, čo, musel si priznať, bol stav, ktorý sa v Amandinom prípade veľmi nezmenil.

No *toto*, tento moment teraz, tento moment bol taký ako tie ostatné a ešte viac. Vážne zranený vták a on na zamrznutom zadnom dvore, ktorý mohol pokojne tvoriť hranice známeho vesmíru. Práve na takýchto miestach sa odohrávala večnosť.

A kým sa díval, žeriav urobil jeden krok nabok a zavrával.

Skočil vpred, aby ho chytil, a odrazu ho mal v náručí, prekvapivú hmotnosť hornej časti jeho tela a dlhý krk (taký podobný labutiemu, a predsa úplne iný), vták vystrel zdravé krídlo a zamával ním.

A ten zápach! Paniky a výkalov. Krvi a strachu. Nepredstaviteľnej námahy letu, ktorá sa vpíja do každého atómu vtáka. Viac než hocičo iné práve zápach presvedčil muža o tom, že sa mu nesníva. Aj napriek strachu, že by mohol žeriavovi ublížiť, napriek náhlej búrke mávajúcich krídel a lietajúceho peria a bodnutia zobáka, ktorý vyzeral, že by mu mohol bez ťažkostí prebodnúť hrudník a zaboriť sa mu

do srdca, vedel, že jeho mozog – hoci bol fajn – by nebol schopný vytvoriť takýto výdatný, hutný pach tvorený tolkými rôznorodými prenikavými, korenistými vôňami.

„Pomaly,“ prihovril sa vtákovi, ktorý sa krútil a bojoval, lebo si možno príliš neskoro uvedomil, že ho zviera nejaký iný tvor, možno dravec. Zobák ho znova ťobol a zanechal mu na líci krvácajúci šrám. „Dopekla!“ zvolal. „Snažím sa ti pomôcť.“

Vtedy žeriav zaklonil krk, jeho hlava sa načiahla k oblohe a otvoril zobák, aby zakričal.

No nezakričal. Stál s roztvoreným zobákom namiereným k mesiacu, akoby ho vydychoval.

Na mužovu hrud' odrazu doľahla celá váha žeriava. Dlhý krk padol vpred ako ruka baletky pri aplauze, privinul sa k nemu, hlava visela žeriavovi, na mužovom chrbte, akoby ho objímal. Len dvíhanie a klesanie jeho úzkeho hrudníka mužovi prezrádzalo, že vták stále žije, že sa od vyčerpania zveril do jeho ochrany, že mu dá svoj život, ak to od neho muž bude chcieť.

„Neumieraj,“ naliehavo šepol muž. „Prosím, neumieraj.“

Kľakol si do trávy a inovať mu okamžite zamokrila kolená. Jednou rukou stále objímal telo žeriava a druhou jemne chytil zranené krídlo a roztvoril ho.

Vtáčie krídlo tvorí prevažne perie. Sval, ktorý na pravidelnej báze vykonáva každodenný zázrak nazývaný vtáčí let, sa nachádza len na dlhej, tenkej paži, pod ktorou visí perie. Šíp prerazil šľachy na spodnej strane, zasiahol mnoho bielych pier, ale aj viac než dosť svaly, aby sa do krídla zabodol, zdanlivo nevytiahnuteľne.

Mužovi napadlo, či by nemal zavolať niekomu, kto bol osem miliónov ráz kvalifikovanejší pomôcť zranenému vtá-

kovi než on. No komu? Ochránárom? Veterinárovi? Teraz v noci? A čo by spravili? Utratili by ho? Takto vážne zraneného žeriava?

„Nie,“ šepol muž, hoci si to neuvedomoval. „Nie.“

„Pomôžem ti,“ povedal o niečo hlasnejšie. „Pokúsim sa. No nesmieš sa hýbať, dobre?“

Pristihol sa pri tom, že ako hlupák čaká, kým mu vták odpovie. No on mu len ďalej zúfalo dychčal na krk. Musel šíp vytiahnuť, a hoci nevedel, ako to spraví, vedel, že to bolo potrebné, a cítil, že už hýbe žeriavom, aby to mohol spraviť.

„Tak fajn,“ povedal muž a potom to zopakoval. „Tak fajn.“

Opatrne preniesol váhu žeriava na ruku, ktorou podopieral vtáčí chrbát, a s nemalou dávkou nešikovnosti si vytiekol bundu, nežne pootočil žeriaviu hlavu a krk, aby spod nich mohol vytiahnuť lacnú látku. Jednou rukou rozprestrel bundu na námrazu, uložil na ňu žeriava a zložil mu zdravé krídlo pod telo. Žeriav sa mu poddal s ľahkosťou, ktorá ho desila, ale videl, že vták dýcha, hrudník mu stúpala a klesal rýchlejšie, než sa mu zdalo v poriadku, ale aspoň bol stále nažive.

Muž bol teraz od pása nahor nahý, kľačal na zamrznutej trávě v jasnú noc v najchladnejšom ročnom období, ktoré ho mohlo pokojne zabiť, keby tam takto ostal. Postupoval tak rýchlo, ako dokázal, udržiaval zranené krídlo vystreté a v rovnobežnej polohe so zemou. On – azda spolu so všetkými ostatnými ľuďmi na zemi – videl zranenia po šípoch len vo filme. Záchranári vždy odlomili hornú časť šípu a z opačnej strany vytiahli zvyšok. Bol to vôbec správny postup?

„Fajn,“ šepol muž, chopil sa jednou rukou konca šípu a pomaly druhou rukou pustil zranené krídlo, takže vi-

selo vo vzduchu len na samotnom šípe, ktorý teraz držal oboma rukami.

Bolo šokujúce zviať ho v končekoch prstov, ktoré však v ľadovom chlade rýchlo strácali cit. Drevo bolo prekvapivo ľahké, hoci také muselo na šíp byť, no napriek tomu bola v každom centimetri prítomná sila. Hľadal slabé miesto, no žiadne nenašiel. Bol čoraz presvedčenejší o vlastnej neschopnosti zlomiť ho na prvý raz a vedel, že každým ďalším pokusom bude tvorovi spôsobovať nepredstaviteľnú agóniu.

„Och, nie,“ zamrmlal muž sám pre seba a začal sa neovládateľne triasť. „Dozadku.“

Pozrel sa dole. Vták sa naňho díval zlatistým, nežmurkajúcim okom, krk mal ohnutý na jeho kabáte ako otáznik.

Nejestvovalo žiadne riešenie. Bolo príliš chladno. *Jemu* bolo príliš chladno. Šíp bol očividne príliš hrubý a silný. Pokojne mohol byť vyrobený zo železa. Žeriav umrie. Táto trstina z hviezd umrie priamo tu, na tomto smutnom zadnom dvore.

Zaliala ho prílivová vlna nezdaru. Existoval iný spôsob? Jestvoval vôbec iný spôsob? Otočil sa k dverám do svojej kuchyne, ktoré boli stále otvorené a vypúšťali zvyšky biedneho tepla z jeho domu. Dokázal by žeriava odniesť dovnútra? Dokázal by ho zdvihnúť a dostať ho dnu bez toho, aby mu ublížil?

Žeriav však vyzeral, že nad ním zlomil palicu, posúdil ho ako toľkí iní a dospel k záveru, že je síce celkom príjemný muž, ale niečo mu chýba, chýba mu tá extra štipka čohosi, aby bol naozaj hodný toho, aby doňho skutočne investovali. V jeho prípade túto chybu ženy robili často. Mal viac kamarátok, vrátane svojej bývalej manželky, než akýkoľvek heterosexuálny muž, ktorého poznal. Problém bol v tom,

že všetky boli na začiatku milenkami a potom si uvedomili, že je príliš milý na to, aby ho brali úplne vážne. „Si tak na šesťdesiatpäť percent,“ povedala jeho bývalá manželka, keď ho opustila. „A myslím, že sedemdesiat je asi moje minimum.“ Problém bol, že sedemdesiat percent sa zdalo byť minimum pre *každú* ženu.

Zdalo sa, že sedemdesiat je minimum aj pre žeriava. Urobil rovnakú chybu ako ostatní, lebo videl muža, hoci pri bližšom pohľade bol v skutočnosti len *chlapík*.

„Prepáč,“ povedal žeriavovi a do očí sa mu znova nahrnuli slzy. „Je mi to hrozne ľúto.“

Šíp sa mu nečakane pohol v rukách. Žeriav pri zdanlivo mimovoľnom zachvení pohol krídlom vpred a šíp skĺzol v mužových prstoch.

A zastal.

Muž ničो pocítil. Malú prasklinu v dreve šípu. Lepšie sa prizrel. Bolo ťažké vidieť to v matnom svetle, ale áno, rozhodne to bola prasklina, dosť veľká na to, aby ju dokázal nasledovať premrznutými končekmi prstov. Vinula sa driekom šípu, ktorý sa bezpochyby nalomil pri zápase mocného žeriavieho krídla. Muž dokonca cítil, že šíp bol na každej strane krídla pod trocha iným uhlom.

Pozrel sa na žeriava. Vták ho sledoval a ktoviečo si myslel.

Určite to bola náhoda. Bolo absurdné myslieť si, že zviera dovedlo jeho prsty k praskline.

No rovnako absurdné bolo, že žeriav s krídlom prebodnutým šípom pristál práve na jeho zadnom dvore.

Povedal: „Pokúsim sa.“

PATRICK NESS
NOC ŽERIAVA

Z anglického originálu *Patrick Ness: The Crane Wife*,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve The Penguin Press,
an imprint of Penguin Group, New York 2013,
preložila Zuzana Trstenská.

Vydalo vydavateľstvo Lindeni v Bratislave v roku 2019
v spoločnosti Albatros Media Slovakia, s. r. o.,
so sídlom Mickiewiczova 9, Bratislava, Slovenská republika
Číslo publikácie 2 079

Jazyková redakcia Magdaléna Poppelková
Zodpovedný redaktor Erik Fazekaš
Technická redaktorka Jana Urbanová
Umelecké dielo na obálke Su Blackwell
Sadzba Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tlač CENTA, spol. s r. o., Brno
1. vydanie

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú
odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh:
www.albatrosmedia.sk
eshop@albatrosmedia.sk
tel.: 02/4445 2046

© Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2019
Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie
sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez
písomného súhlasu vydavateľa.

ALBATROS MEDIA